

Урок 30

Тема: Редьярд Кіплінг. «Мауглі». Закони джунглів та цінності людського життя.

Мета уроку (розвиток компетентностей). *Ключових:* усно та письмово тлумачити поняття, висловлювати думки, почуття, погляди; установлювати причиново-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію, перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, схема); формувати навички точно і лаконічно висловлюватися; читати літературні твори, використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва; користуватися різними джерелами довідкової інформації (словники, онлайн-ресурси тощо).

Предметних: *знання й розуміння* художнього тексту; *уміння* формулювати думки про значення законів у житті людини й суспільства; *характеризувати* їх, відповідати на питання до твору.

Очікувані результати: учень/учениця висловлює власну думку про значення законів у житті людини; читає виразно, вибірково художній твір; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу прочитаного тексту; переказує зміст художнього тексту, проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними у творі, і власним життєвим досвідом.

Обладнання: підручники, зошити, ПК, мультимедійна презентація за темою уроку, Конституція України, Біблія, мікрофон.

Тип уроку: урок формування нових знань, умінь та навичок.

Епіграф:

*Джунглів Закони одвічні й нетлінні,
Як суша й небесна твердь.
Р.Кіплінг*

Перебіг уроку

I. Встановлення емоційного зв'язку.

Рольова гра «Смайлик настрою».

II. Актуалізація суб'єктивного досвіду учнів.

Фронтальне опитування.

- Яка тема твору «Мауглі»? (*Головний герой – Мауглі, людське дитинча, від народження росте і виховується у жорстокому світ Джунглів, але не втрачає позитивних рис характеру*).

- Чого вчить автор? (*За будь-якої ситуації залишайся людиною!*).

- Хто є головними героями твору? Чому? (*Мауглі, бо навколо нього розгортаються усі події твору*).

- Що спільного у характерах Балу та Багіри? (*Обидва герої справедливі, наполегливі, дружні, гарні вчителі для Мауглі*).

- Які ще тварини допомогли вижити Мауглі в джунглях? (*Вовки*).

- Що цікавого ви дізналися про тварин, відомості про яких виписували із енциклопедій та інших джерел?

Зачитування учнями повідомлень про ведмедів, вовків, зміїв, слонів, тигрів, пантер тощо.

III. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

Бесіда за епіграфом уроку.

- Як ви розумієте ці рядки? (*Закон – це щось головне, чого дотримуються усі люди*).

- Чи потрібні, на вашу думку, закони у Джунглях? (*Так, як і для людей, так і у світі тварин закони потрібні для рівноваження життя*).

Словникова робота.

- Що ви розумієте під словом «закон»? (*Закон – це якісь правила, загальні для усіх без винятку людей*).

- Де найчастіше можна почути це слово? Чому? (*По телевізору, у новинах, чи під час трансляції якихось політичних програм, а також – у церкві під час служби*).

На моніторах висвітлюються значення поняття «закону». Можна дати завдання, відшукати трактування слова «закон» у різних джерелах.

Закон – це правило, обов'язкове для всіх.

Закон (філос.) – щось необхідне, стійке відношення між навколишнім світом і людиною.

Закон (юрид.) – нормативний акт, прийнятий вищими органами держави в конституційному порядку.

Закон (реліг.) – загальна назва основних принципів і ідей релігійного віросповідання і норм поведінки, які обов'язково слід виконувати.

IV. Оголошення теми уроку. Цілевизначення і планування.

- Напевно, жив би собі Мауглі спокійно серед вовків, якби не було це в Джунглях. Джунглі – це свосвідна держава із своїми законами. Саме про закони, які існують в Джунглях ми сьогодні говоритимемо. Дізнаємося, чи дотримувався їх Мауглі? Чи допомогли вони вижити людському дитинчаті у світі тварин?

V. Опрацювання навчального матеріалу.

Слухання Законів Джунглів.

- Послухайте Закони Джунглів, пригадайте ті, які вам уже відомі, та спробуйте записати найголовніші із них. (Учні слухаючи, стараються записати почуті закони у зошити.)

*Джунглів Закони одвічні й нетлінні,
Як суша й небесна твердь
Благо Вовкові, який їх пильнує:
Доля послушника – Смерть!*

*Так, як ліана по стовбуру в'ється,
В Джунглях Закон пробігає.
Зграї могутність – в одному Вовкові,
Сила Вовкова – у Зграї.*

*Пий до схочу, але пий тільки в міру;
Тіло щоденно купай.
Ніч – для ловитви, а день – для спочинку,
Твердо про це пам'ятай.*

*Шакал підбирає недоїдки Тигра;
Тобі ж, вовчення, треба знати:
Як виростуть вуса, ти – Вільний Ловець,
І харч мусиш сам добувати.*

*Як зійдуться раптом дві Зграї
У Джунглях на стежці вузькій,
Поки Вожак з Вожакком розмовляють,
Ти з боку тихесенько стій.*

*Якщо ти забив до півночі,
Криками ліс не буди:
Сполохаєш оленя чаці,-
І будуть голодні брати.*

*Бий лиш для себе й для Мами,
І для малого Щеняти.
Тільки не бий для забави
Й Людини не смій зачіпати!*

*Здобич Зграї належить всій Зграї:
На місці їж, скільки з'їси.
Та під страхом смертної кари
Додому й хряща не неси!*

*Здобич Вовка належить Вовкові,
І порядкує над нею лиш він.
Аж поки сам Вовк не дозволить –
Із Зграї не їсть ні один!*

*Право Печери – за батьком:
Він сам собі вільно полює,
Зграї своїй не підвладний,
І тільки на Раді звітує.*

*За вік його, спритність і розум,
За ікла, мов бивні слонові,
В усьому, про що не говорить Закон,
Закон – у Вожаковім Слові.
Такі оце Джунглів Закони:
Одвічні й непорушні!
Основа ж, і серце, і мозок Закону
В одному:
Вовкова послухність!
(Переклад Л.Солонька)*

Робота з підручником. Вибіркове читання.

- Які Закони Джунглів ви записали із почутого?

- Пригадайте, які Закони Джунглів описані Кіплінгом у творі «Мауглі». Зачитайте відповідні цитати. *(Не можна міняти місце ловів без попередження (с.91). Як тільки діти-вовченята підروуть, їх приводять на Племянну Раду, де вирішується їхня подальша доля (с.92-93). Не можна полювати на людину і людську худобу).*

- Із яким Законом Джунглів Мауглі довелося стикнутися вперше по відношенню до свого життя? Як цей Закон був реалізований? *(У Джунглях заборонено полювати на людину. Вовки це добре знали, тому і захистили Мауглі від злого Шер-Хана).*

«Мозковий штурм».

- Як Закони виконують жителі Джунглів? *(Багато жителів Джунглів добре розуміють, що полювання на людину заборонено. А от тигр Шер-Хан настільки жорстокий, що не може ніяк змиритися з тим, що в нього забрали Мауглі і впродовж усього твору буде ворогом головного героя).*

- Який із Законів Джунглів є головним? *(Полювати на людину – заборонено).*

- Чому Закон Джунглів забороняє полювати на людину? *(Тварини розуміють, що людина сильніша, вона вміє керувати вогнем, який нищить Джунглі).*

- Як звірі цей Закон пояснюють для себе?

- Хто із звірів найсовісніше дотримувався Законів і дуже добре знав людей? Чому? *(Балу, Багіра, яким довелося жити серед людей).*

- Хто у творі найчастіше виступає «правопорушником»? *(Тигр Шер-Хан).*

- Як ставляться у Джунглях до тих, які зневажають Закони? *(Їх карають на Племянній Раді. З ними ніхто не бажає дружити).*

- Знання якого Закону Джунглів допомогло Мауглі врятуватися від Бандар-логів? *(Він добре запам'ятав головні слова жителів джунглів: «Ми однієї крові – ти і я»).*

Бесіда за статтями Конституції України та біблійними заповідями.

- Спробуємо пригадати. У якій книзі зібрані закони для людей? *(У Конституції).*

- Які конституційні закони вам відомі? (*Державною мовою в Україні є українська мова. Кожен має право на освіту, безкоштовну медицину*).

- Чи тільки за конституційними канонами повинна жити людина, справжній християнин? (*Ні, людина повинна дотримуватися і моральних законів, висвітлених у Біблії*).

- Норми поведінки Бог дав людині, щоб вона могла жити щасливо і повноцінно, перебуваючи в мирі із собою, оточуючими, Богом та природою. Назвіть 10 Божих заповідей. (*1. Я Господь Бог Твій; нехай не буде в тебе інших богів, крім Мене. 2. Не роби собі ідола. 3. Не взивай імені Бога Свого марно. 4. Пам'ятай день суботній, щоб святкувати. 5. Не вбивай! 6. Не будь розпусний. 7. Не кради. 8. Не обманюй. 9. Шануй батька і матір свою. 10. Не пожадай нічого того, що є в ближнього твого*).

- Які риси характеру розвиватиме у собі людина, коли буде дотримуватися законів та заповідей? (*Справедливість, взаємодопомога, доброта, вірність, відданість, любов, працелюбність, відповідальність*).

- Навіщо писати закони та їх дотримуватися? (*Щоб на Землі було менше сварок, негараздів, війн, щоби усі у рівних умовах*).

VI. Руханка.

VII. Рефлексивно-оцінювальний етап.

Відповідь на проблемне запитання.

- Чи перегукуються закони тварин та закони людей? (*Частково. Світ людей жорстокіший, підліший, задрісніший. Люди часто вбивають звірів, просто для забави. Іноді вони вбивають одне одного. І це жахливо*).

- Хто, на вашу думку, сумлінніший у виконанні законів, люди чи тварини? Чому? (*Із сюжету твору видно, що більшість тварин дотримуються Законів Джунглів, але у людському суспільстві чомусь навпаки – більшість людей часто порушують закон*).

- Чому ж тоді Мауглі повертається до людей, якщо світ тварин чесніший? (*У душі Мауглі завжди буде людиною, із людськими почуттями і переконаннями. Його завжди тягнуть до рідних*).

- Таким чином, ми з вами дійшли логічного висновку, відповіді на проблемне запитання, поставлене на попередніх уроках: «Чи може людина, живучи серед тварин, залишитися Людиною?» Висловіть свої думки письмово. (*Якщо людина серед тварин чи жорстокого сучасного світу людей розвиватиме у собі позитивні риси характеру, житиме за законами природи і гуманізму, вона завжди буде гідна зватися Людиною з великої літери*).

Слово вчителя.

- Дж.Р.Кіплінг одного разу сказав: «Часто люди, вважаючи себе володарями світу природи, припускаються помилок, безвідповідально ставляться до навколишнього середовища». Справді, потім природа відповідає нам тією ж монетою. Та не лише неповага до природи, а й безсердечність, жорстокість панують між самими людьми. Ми забули, що існують не лише правові, а й моральні закони. Дотримання останніх – чи не одна з найважливіших справ у житті людини.

- Чому Мауглі покидає Джунглі і пішов до людей? (*Згряя визнає Мауглі Людиною, а людині не місце у Джунглях. Людина має владу над Джунглями завдяки Червоній Квітці – вогню*).

- Чому Мауглі покинув село і повернувся у Джунглі?

Переказ твору «Від Жабеняти до Повелителя Джунглів». Можна відобразити цей шлях у схемі.

Читання останнього епізоду твору (с.107-108).

«Продовж речення».

- Я вважаю Мауглі господарем Джунглів тому, що ... (*...він господар Джунглів, адже вищий за своїми переконаннями, високоморальною поведінкою за тварин, героїв твору*).

VIII. Інструктаж до виконання домашнього завдання (підручник Ю.І.Ковбасенка, Л.В.Ковбасенко, С.О.Дячок. Зарубіжна література. 5 клас. Київ : «Літера ЛТД». 2022. с.108-109).